

Florentina Leucuția
Elena Jebelean
Diana Achim
Florin Ioniță – coordonator

Limba și literatura română

PREGĂTIRE

PENTRU BACALAUREAT

**Aplicații corelate competențelor
și modele de teste**

Lucrarea este avizată de M.E.N. în sesiunea august – septembrie 2018 (poziția 159), conform rezultatelor comunicate de C.N.E.E. la <http://www.rocnee.eu/auxiliaredidactice>.

Lucrarea este realizată în conformitate cu *Programa de Bacalaureat* în vigoare, pentru disciplina Limba și literatura română, aprobată prin O.M. nr. 4923/2013.

Redactor: Izabella Tilea

DTP: Mihaela Aramă

Copertă: Alexandru Daș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Limba și literatura română. Pregătire pentru Bacalaureat:
aplicații corelate competențelor și modele de teste/

Florin Ioniță (coord.), Diana Achim, Elena Jebelean,
Florentina Leucuția. – București : Art Educațional, 2020
ISBN 978-606-003-354-7

I. Ioniță, Florin

II. Achim, Diana

III. Jebelean, Elena

IV. Leucuția, Florentina

37

Pentru comenzi vă puteți adresa

Departamentului Difuzare

C.P. 12, O.P. 63, sector 1, București

Telefoane: 0744.634.719; 0751.281.774; 021.796.73.83; 021.796.73.80

Fax: 021.369.31.99

www.art-educational.ro

Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Art Educațional.

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă, stocată ori transmisă, sub nicio formă (electronic, mecanic, fotocopiare, înregistrare sau altfel), fără acordul prealabil scris al Editurii Art Educațional.

© Art Educațional, un imprint al Art Klett SRL, 2020

Cuprins

Calendarul de desfășurare a examenului în anul școlar 2020 – 2021	10
Câteva precizări	11
Programa de examen pentru disciplina Limba și literatura română. Bacalaureat 2021	12
Lista temelor abordate în cadrul subiectelor al II-lea și al III-lea	21

PARTEA I • APLICAȚII CORELATE COMPETENȚELOR DIN PROGRAMA DE BACALAUREAT 25

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare	27
1.2. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare și a formelor exprimării scrise, compatibile cu situația de comunicare în elaborarea unor texte diverse	27
• Reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerința de redactare, adecvare stilistică, așezare în pagină, lizibilitate)	27
• Relatarea unei experiențe personale, descriere, povestire, argumentare, știri, anunțuri publicitare, corespondență privată și oficială; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare oficială, scrisoare în format electronic (e-mail)	29
• Exprimarea reacțiilor și a opiniilor față de texte literare (studiate sau la prima vedere) și nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat, eseu liber	33
• Normele citării	35
• Normele limbii literare la nivelurile: ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual	36
Evaluare	38
1.3. Identificarea particularităților și a funcțiilor stilistice ale limbii în receptarea diferitelor tipuri de mesaje/texte	39
• Limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon	39
• Expresivitatea în limbajul comun și în limbajul poetic	41
• Texte literare (proză, poezie, dramaturgie); texte nonliterare (memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, științifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului)	42
• Sens denotativ și sensuri conotative	45
• Calitățile generale și particulare ale stilului: claritate, proprietate, concizie, precizie, puritate, corectitudine, variație stilistică, simetrie, naturalețe, cursivitate, eufonie	46
Evaluare	48
1.4. Receptarea adecvată a sensului/sensurilor unui mesaj transmis prin diferite tipuri de texte	49
• Elemente care înlesnesc sau perturbă receptarea: canal, cod, context	49
• Ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr	50
• Scopul comunicării: informare, delectare, divertisment etc.	51
• Reacțiile receptorului: cititor, ascultător	53
Evaluare	55
1.5. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în producerea și în receptarea diverselor texte, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului	56
• Componentele și funcțiile actului de comunicare	56

• Niveluri ale receptării și producerii textelor: fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual, nonverbal și paraverbal	57
• Normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual	59
• Tipuri textuale și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ	61
• Rolul verbelor în narațiune; rolul adjectivelor în descriere	63
• Rolul formulilor de adresare, de inițiere, de menținere și de închidere a contactului verbal în monolog și în dialog	64
Evaluare	66
2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare.....	68
2.1. Identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate sau în texte la prima vedere	68
• Temă, motiv/motive identificat/e în texte, viziune despre lume	68
• Genuri literare: epic, liric, dramatic	70
• Modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare, aparținând unor genuri sau epoci diferite	73
Evaluare	76
2.2. Identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ	77
• Particularități ale construcției subiectului în textele narative	77
• Particularități ale compoziției în textele narative: incipit, final, episoade/secvențe narative, tehnici narative	78
• Instanțele comunicării în textul narativ	80
• Construcția personajelor; modalități de caracterizare a personajului; tipuri de personaje	82
• Tipuri de perspectivă narativă	85
• Specii epice: basm cult, nuvelă, roman	87
• Registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului	90
• Stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber	91
Evaluare	93
2.3. Identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic.....	94
• Particularități ale construcției subiectului în textul dramatic	94
• Particularități ale compoziției textului dramatic	95
• Modalități de caracterizare a personajelor	96
• Registre stilistice, limbajul personajelor	98
• Specii dramatice: comedia	99
• Specii dramatice: drama	101
(*) Evaluare	104
• Un text dramatic postbelic	105
• Creație dramatică și spectacol; cronică de spectacol	107
Evaluare	109
2.4. Identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul poetic	110
• Titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență: motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică	110

• Sugestie și ambiguitate	113
• Imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie	114
• Poezie epică, poezie lirică.....	117
• Instanțele comunicării în textul poetic	119
Evaluare.....	121
2.5. Compararea unor viziuni despre lume, despre condiția umană sau despre artă reflectate în texte literare, nonliterare sau în alte arte	122
• Viziune despre lume, teme și motive, concepții despre artă, sensuri multiple ale textelor literare.....	122
Evaluare.....	124
2.6. Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori și a propriei experiențe de lectură	125
• Lectură critică: elevii evaluează ceea ce au citit; lectură creativă: elevii extrapolează, caută interpretări personale, prin raportări la propria sensibilitate, experiență de viață și de lectură	125
Evaluare.....	127
3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare.....	128
3.1. Identificarea și explicarea relațiilor dintre operele literare și contextul cultural în care au apărut acestea	128
• Trăsături ale curentelor culturale/literare reflectate în textele literare studiate sau în texte la prima vedere	128
Evaluare.....	132
3.2. Construirea unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului cultural românesc, prin integrarea și relaționarea cunoștințelor asimilate	134
• (*) Fundamente ale culturii române (originile și evoluția limbii române)	134
• (*) Perioada veche (formarea conștiinței istorice)	135
• Curente culturale/literare în secolele XVII – XVIII: umanismul și iluminismul.....	136
Evaluare.....	138
• Perioada modernă: a. secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada pașoptistă; criticismul junimist)	139
Evaluare.....	142
• (*) România între Occident și Orient	144
• Perioada modernă: b. curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul)	145
Evaluare.....	149
• (*) Prelungiri ale romantismului și clasicismului	150
Evaluare.....	152
c. Perioada interbelică – orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman ...	154
c. Poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune	156
c. Curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism	158
c. Identitate culturală în context european	159
Evaluare.....	162
c. Orientări avangardiste	163
Evaluare.....	165
d. Perioada postbelică – tipuri de roman	166

d. Perioada postbelică – un roman scris între 1960 și 1980	169
d. Perioada postbelică – poezia	171
Evaluare.....	173
d. Perioada postbelică – teatrul	174
d. Perioada postbelică – curente culturale/literare: postmodernismul	175
Evaluare.....	177
d. Perioada postbelică – romanul de după 1980	178
Evaluare.....	181
4. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare.....	182
4.1. Identificarea structurilor argumentative în texte literare și nonliterare studiate sau la prima vedere.....	182
• Construcția textului argumentativ; rolul conectorilor în argumentare, structuri și tehnici argumentative în texte literare și nonliterare, scrise sau orale	182
• Logica și coerența mesajului argumentativ	184
Evaluare.....	186
4.2. Argumentarea unui punct de vedere față de o problematică pusă în discuție	188
• Verbe evaluative, adverbe de mod/predicative ca mărci ale subiectivității evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare	188
• Construcția discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative, eseul argumentativ	189
Evaluare.....	192
4.3. Compararea și evaluarea unor argumente diferite, pentru formularea unor judecăți proprii.....	194
• (*) Textul critic (recenzia, cronică literară, eseul, studiul critic) în raport cu textul discutat	194
• Interpretări și judecăți de valoare exprimate în critica și în istoria literară	195
• Eseul structurat, eseul liber	196
Evaluare.....	198
PARTEA a II-a • TESTE.....	199
• Varianta 1 (*).....	201
• Varianta 2	204
• Varianta 3	206
• Varianta 4	208
• Varianta 5	210
• Varianta 6	213
• Varianta 7	216
• Varianta 8	218
• Varianta 9	220
• Varianta 10.....	223
• Varianta 11	225
• Varianta 12.....	228
• Varianta 13	230
• Varianta 14.....	233
• Varianta 15.....	235
• Varianta 16.....	238
• Varianta 17 (*).....	240
• Varianta 18.....	243
• Varianta 19.....	245
• Varianta 20 (*)	248
• Varianta 21	251
• Varianta 22.....	254
• Varianta 23.....	256
• Varianta 24.....	259
• Varianta 25.....	261
• Varianta 26.....	263
• Varianta 27.....	266
• Varianta 28.....	269
• Varianta 29.....	271
• Varianta 30.....	273
• Varianta 31 (*).....	276
• Varianta 32.....	278
• Varianta 33.....	280
• Varianta 34.....	283
• Varianta 35.....	285

PARTEA a III-a • SOLUȚII	289
• SOLUȚII. Aplicații corelate competențelor din programa de bacalaureat	291
1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare	291
1.2. Reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerința de redactare, adecvare stilistică, așezare în pagină, lizibilitate)	291
• Relatarea unei experiențe personale, descriere, povestire, argumentare, știri, anunțuri publicitare, corespondență privată și oficială; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare de intenție, scrisoare în format electronic (e-mail).....	292
• Exprimarea reacțiilor și a opiniilor față de texte literare (studiate sau la prima vedere) și nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat, eseu liber/nestructurat.....	293
• Normele citării.....	295
• Normele limbii literare la nivelurile: ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual.....	295
1.3. Limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon	296
• Expresivitatea în limbajul comun și în limbajul poetic.....	297
• Texte literare (proză, poezie, dramaturgie); texte nonliterare (memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, științifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului).....	298
• Sens denotativ și sensuri conotative.....	299
• (*) Calitățile generale și particulare ale stilului: claritate, proprietate, concizie, precizie, puritate, corectitudine, variație stilistică, simetrie, naturalețe, cursivitate, eufonie.....	299
1.4. Elemente care înlesnesc sau perturbă receptarea: canal, cod, context	300
• Ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr.....	301
• Scopul comunicării: informare, delectare, divertisment etc.....	301
• Reacțiile receptorului: cititor, ascultător.....	302
1.5. Componentele și funcțiile actului de comunicare	303
• Niveluri ale receptării și producerii textelor: fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual, nonverbal și paraverbal.....	303
• Normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual.....	304
• Tipuri textuale și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ.....	305
• Rolul verbelor în narațiune; rolul adjectivelor în descriere.....	305
• Rolul formulelor de adresare, de inițiere, de menținere și de închidere a contactului verbal în monolog și în dialog.....	306
2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare	307
2.1. Temă, motiv/motive identificate în texte, viziune despre lume	307
• Genuri literare: epic, liric, dramatic.....	307
• Modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare, aparținând unor genuri sau epoci diferite.....	308

2.2.	Particularități ale construcției subiectului în textele narative	309
	• Particularități ale compoziției în textele narative: incipit, final, episoade/ secvențe narative, tehnici narative	309
	• Instanțele comunicării în textul narativ.....	310
	• Construcția personajelor; modalități de caracterizare a personajului; tipuri de personaje.....	310
	• Tipuri de perspectivă narativă	311
	• Specii epice: basm cult, nuvelă, roman	311
	• Registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului	312
	• Stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber.....	313
2.3.	Particularități ale construcției subiectului în textul dramatic.....	313
	• Particularități ale compoziției textului dramatic	314
	• Modalități de caracterizare a personajelor	315
	• Registre stilistice, limbajul personajelor, notațiile autorului	315
	• Specii dramatice: comedia	316
	• Specii dramatice: drama.....	316
	• Un text dramatic postbelic.....	317
	• Creație dramatică și spectacol; cronica de spectacol	317
2.4.	Titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență: motiv poetic, leitmotiv, simbol central, idee poetică.....	318
	• Sugestie și ambiguitate	319
	• Imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie	320
	• Poezie epică, poezie lirică	321
	• Instanțele comunicării în textul poetic	322
2.5.	Viziune despre lume, teme și motive, concepții despre artă, sensuri multiple ale textelor literare	322
	• Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori și a propriei experiențe de lectură	322
3.	Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare.....	324
3.1.	Trăsături ale curentelor culturale/literare reflectate în textele literare studiate sau în texte la prima vedere.....	324
3.2.	Fundamente ale culturii române (originile și evoluția limbii române).....	324
	• Perioada veche (formarea conștiinței istorice).....	325
	• Curente culturale/literare în secolele al XVII-lea – al XVIII-lea: umanismul și iluminismul.....	325
	• Perioada modernă: a. secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada pașoptistă; criticismul junimist).....	326
	• România între Occident și Orient.....	327
	• Perioada modernă: b. curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul).....	327
	• (*) Prelungiri ale romantismului și clasicismului	328
	• c. Perioada interbelică – orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman	328
	• c. Poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune	329
	• c. Curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism	329

• c. Identitate culturală în context european	329
• c. Orientări avangardiste.....	331
• d. Perioada postbelică – tipuri de roman	331
• d. Perioada postbelică – un roman scris între 1960 și 1980.....	332
• d. Perioada postbelică – poezia.....	332
• d. Perioada postbelică – teatrul	333
• d. Perioada postbelică – curente culturale/literare: postmodernismul	334
• d. Perioada postbelică – romanul de după 1980	334
4. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare	335
4.1. Construcția textului argumentativ; rolul conectorilor în argumentare, structuri și tehnici argumentative în texte literare și nonliterare, scrise sau orale	335
• Logica și coerența mesajului argumentativ	335
4.2. Verbe evaluative, adverbe de mod/predicative ca mărci ale subiectivității evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare	336
• Construcția discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative, eseu argumentativ.....	336
4.3. (*) Textul critic (recenzia, cronică literară, eseu, studiul critic) în raport cu textul discutat	337
• Interpretări și judecăți de valoare exprimate în critica și în istoria literară.....	337
• Eseul structurat, eseu liber.....	338
• SOLUȚII. Teste	339
• Varianta 1 (*).....	339
• Varianta 2	341
• Varianta 3	343
• Varianta 4	345
• Varianta 5	347
• Varianta 6	350
• Varianta 7	352
• Varianta 8	354
• Varianta 9	356
• Varianta 10	358
• Varianta 11	360
• Varianta 12	362
• Varianta 13	364
• Varianta 14	367
• Varianta 15	370
• Varianta 16	372
• Varianta 17 (*).....	375
• Varianta 18	378
• Varianta 19.....	380
• Varianta 20 (*).....	382
• Varianta 21	385
• Varianta 22	387
• Varianta 23	389
• Varianta 24.....	390
• Varianta 25.....	393
• Varianta 26.....	395
• Varianta 27	397
• Varianta 28.....	399
• Varianta 29.....	401
• Varianta 30	402
• Varianta 31 (*).....	404
• Varianta 32	406
• Varianta 33.....	409
• Varianta 34.....	411
• Varianta 35.....	413
ANEXĂ • Dicționar de termeni literari	415

Calendarul de desfășurare a examenului

în anul școlar 2020 – 2021

Sesiunea iunie – iulie 2021

- 31 mai – 4 iunie 2021 Înscrierea candidaților la prima sesiune de examen
4 iunie 2021 Încheierea cursurilor pentru clasa a XII-a/a XIII-a
14 – 16 iunie 2021 Evaluarea competențelor lingvistice de comunicare orală
în limba română – proba A
16 – 17 iunie 2021 Evaluarea competențelor lingvistice de comunicare orală
în limba maternă – proba B
18 – 23 iunie 2021 Evaluarea competențelor digitale – proba D
23 – 25 iunie 2021 Evaluarea competențelor lingvistice într-o limbă de
circulație internațională – proba C
28 iunie 2021 Limba și literatura română – proba E.a) – proba scrisă
29 iunie 2021 Proba obligatorie a profilului – proba E.c) – proba scrisă
30 iunie 2021 Proba la alegere a profilului și specializării – proba E.d) –
proba scrisă
1 iulie 2021 Limba și literatura maternă – proba E.b) – proba scrisă
5 iulie 2021 Afișarea rezultatelor la probele scrise până la ora 12,00)
și depunerea contestațiilor în intervalul orar 12,00 – 18,00
6 – 9 iulie 2021 Rezolvarea contestațiilor
9 iulie 2021 Afișarea rezultatelor finale

Sesiunea august – septembrie 2021

- 19 – 26 iulie 2021 Înscrierea candidaților la a doua sesiune de examen, inclusiv
a candidaților care au promovat examenele de corigențe
16 august 2021 Limba și literatura română – proba E.a) – proba scrisă
17 august 2021 Proba obligatorie a profilului – proba E.c) – proba scrisă
18 august 2021 Proba la alegere a profilului și specializării – proba E.d) –
proba scrisă
19 august 2021 Limba și literatura maternă – proba E.b) – proba scrisă
23 – 24 august 2021 Evaluarea competențelor lingvistice de comunicare orală
în limba română – proba A
25 august 2021 Evaluarea competențelor lingvistice de comunicare orală
în limba maternă – proba B
26 – 27 august 2021 Evaluarea competențelor digitale – proba D
30 – 31 august 2021 Evaluarea competențelor lingvistice într-o limbă
de circulație internațională – proba C
31 august 2021 Afișarea rezultatelor la probele scrise (până la ora 12,00)
și depunerea contestațiilor (orele 12,00 – 18,00)
1 – 3 septembrie 2021 Rezolvarea contestațiilor
3 septembrie 2021 Afișarea rezultatelor finale

Câteva precizări

Programa pentru proba scrisă a examenului din anul 2021 la disciplina Limba și literatura română este diferențiată în funcție de filiera și de profilul liceului urmat de candidați. Așa cum se poate lesne observa însă, cele patru *competențe generale*, precum și *competențele specifice* aferente sunt aceleași pentru toate profilurile, deoarece și programa școlară după care s-a studiat în liceu a avut aceleași finalități. Diferențele – nu foarte multe! – vizează doar câteva dintre *conținuturile asociate* și tocmai de aceea, pentru a le evidenția, am așezat față în față cele două programe, marcând însă cu bold conținuturile suplimentare de la profilurile *umanist* și *pedagogic*.

Scopul cărții noastre este să-i ajute pe elevii care se pregătesc pentru examen, indiferent de traseul liceal urmat, să se familiarizeze cu aceste competențe și conținuturile asociate lor, întrucât subiectele de examen sunt realizate în concordanță strictă cu acestea. Am semnalat însă cu (*) aplicațiile specifice *profilurilor umanist* și *pedagogic*.

Cu siguranță, un obiectiv important pentru viitorii absolvenți este să verifice din timp măsura în care pot performa la examen. Pentru atingerea lui, volumul le pune la dispoziție, în Partea a II-a, 35 de teste ce acoperă absolut toate competențele specifice și toate conținuturile asociate acestora, diferențiate în funcție de profil (real, uman).

Cum însă trecerea direct la rezolvarea testelor, fără o „încălzire” prealabilă, s-ar putea dovedi uneori dificilă, le propunem în Partea I a volumului, un număr de *aplicații* care urmăresc punctual fiecare dintre *competențele specifice* și *conținuturile asociate* ce vor fi evaluate, dar care necesită pentru rezolvare un timp mult mai scurt decât cel alocat probei de examen: între cinci și treizeci de minute. Acesta este unul dintre elementele de noutate ale demersului nostru, având în vedere că subiectele de examen se realizează tocmai prin integrarea unor astfel de cerințe punctuale într-un format mai amplu, proiectat pentru a fi rezolvat în trei ore. În plus, parcurgerea aplicațiilor îi va obișnui pe viitorii absolvenți atât cu obligativitatea încadrării într-o limită precisă de timp, cât și cu rigorile redactării corecte și clare a soluțiilor. Tocmai de aceea am formulat itemi variați – cu alegere duală și multiplă, de asociere, de completare, cu răspuns scurt, eseuri libere de tip expozitiv, argumentativ, rezolvare de probleme etc. –, care permit evaluarea și, foarte important, autoevaluarea măsurii în care sunt stăpânite cele patru competențe generale din programa de examen. Recomandăm, așadar, utilizatorilor să nu neglijeze Partea I a volumului. Parcurgerea acesteia îi va ajuta cu siguranță în faza decisivă a pregătirii lor: rezolvarea testelor pentru proba de limba și literatura română a examenului.

Un alt element de noutate îl reprezintă și prezența unor activități de grup, importante credem, deoarece permit schimbul de idei și, mai ales, feedbackul rapid.

Un *Dicționar de termeni literari* alcătuit pe baza programei de examen completează volumul.

Autorii

PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU DISCIPLINA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Bacalaureat 2021

Filiera teoretică – profil real
Filiera tehnologică – toate profilurile
și specializările
Filiera vocațională – toate profilurile
și specializările
(cu excepția profilului pedagogic)

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura română are un statut important în structura examenului, prin ponderea sa reflectată în prezența celor două forme obligatorii de evaluare a performanțelor: în competențele lingvistice de comunicare orală în limba română și în competențele generale și specifice formate pe durata învățământului secundar superior, liceal (proba scrisă), probă comună pentru toate filierele, profilurile și specializările.

Curriculumul liceal, care stabilește principiul studierii limbii și literaturii române din perspectivă comunicativ-funcțională, pune accent pe latura formativă a învățării, fiind centrat pe achiziționarea de competențe, fapt care a determinat precizarea, în programa de Bacalaureat, a competențelor de evaluat și a conținuturilor din domeniile: A. literatura română; B. limbă și comunicare.

Proba scrisă vizează competențele de receptare și de producere a mesajelor scrise (inclusiv a unor mesaje care transpun în scris strategii și reguli de exprimare orală) și conținuturi asociate acestora, în conformitate cu programa școlară pentru disciplina limba și literatura română: **filiera teoretică – profil real, filiera tehnologică – toate profilurile și specializările, filiera vocațională – toate profilurile și specializările (cu excepția profilului pedagogic)**. Structura subiectelor permite rezolvarea acestora în 3 ore și este în conformitate cu prezenta programă de examen.

Evaluarea competențelor lingvistice de comunicare orală în limba română se aplică în receptarea mesajelor orale și scrise și în producerea unor tipuri de discurs (descriptiv, informativ,

Filiera teoretică – profil umanist
Filiera vocațională – profil pedagogic

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura română are un statut important în structura examenului, prin ponderea sa reflectată în prezența celor două forme obligatorii de evaluare a performanțelor: în competențele lingvistice de comunicare orală în limba română și în competențele generale și specifice formate pe durata învățământului secundar superior, liceal (proba scrisă), probă comună pentru toate filierele, profilurile și specializările.

Curriculumul liceal, care stabilește principiul studierii limbii și literaturii române din perspectivă comunicativ-funcțională, pune accent pe latura formativă a învățării, fiind centrat pe achiziționarea de competențe, fapt care a determinat precizarea, în programa de Bacalaureat, a competențelor de evaluat și a conținuturilor din domeniile: A. literatura română; B. limbă și comunicare.

Proba scrisă vizează competențele de receptare și de producere a mesajelor scrise (inclusiv a unor mesaje care transpun în scris strategii și reguli de exprimare orală) și conținuturi asociate acestora, în conformitate cu programa școlară pentru disciplina limba și literatura română: **filiera teoretică – profil uman, filiera vocațională – profil pedagogic**. Structura subiectelor permite rezolvarea acestora în 3 ore și este în conformitate cu prezenta programă de examen.

Evaluarea competențelor lingvistice de comunicare orală în limba română se aplică în receptarea mesajelor orale și scrise și în producerea unor tipuri de discurs (descriptiv, informativ, narativ, argumentativ) exersate în cadrul învățământului liceal. Subiectele cuprind texte literare și nonliterare, la prima vedere, precum și itemii corespunzători evaluării competențelor specifice și a conținuturilor asociate din prezenta programă.

narativ, argumentativ) exersate în cadrul învățământului liceal. Subiectele cuprind texte literare și nonliterare, la prima vedere, precum și itemii corespunzători evaluării competențelor specifice și a conținuturilor asociate din prezenta programă. Subiectele vor avea un grad de complexitate care să permită tratarea integrală a acestora în maximum 10 – 15 minute.

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Prin susținerea examenului la această disciplină, elevul va trebui să facă dovada următoarelor competențe dobândite în ciclul inferior și în cel superior de liceu (clasele a IX-a – a XII-a), corelate cu anumite conținuturi parcurse în cele două cicluri liceale:

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
1.1. Utilizarea adecvată a strategiilor și a regulilor de exprimare orală în monolog și în dialog, în vederea realizării unei comunicări corecte, eficiente și personalizate, adaptate unor situații de comunicare diverse	<p>– reguli ale monologului (contactul vizual cu auditoriul; raportarea la reacțiile auditoriului și în condiții de examinare), tehnici de construire a monologului; tipuri de monolog: povestire/relatare orală, descriere orală, monolog informativ, monolog argumentativ, exprimarea orală a reacțiilor și a opiniilor privind texte literare și nonliterare, filme artistice și documentare, spectacole de teatru, expoziții de pictură etc.; adecvarea la situația de comunicare (auditoriu, context) și la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.)</p> <p>– reguli și tehnici de construire a dialogului (atenția acordată partenerului, preluarea/redarea cuvântului la momentul oportun, dozarea participării la dialog etc.); tipuri: conversația, discuția argumentativă, interviul (interviul publicistic, interviul de angajare); adecvarea la situația de comunicare (partener, context etc.) și la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.); argumentare și contraargumentare în dialog</p>

Subiectele vor avea un grad de complexitate care să permită tratarea integrală a acestora în maximum 10 – 15 minute.

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Prin susținerea examenului la această disciplină, elevul va trebui să facă dovada următoarelor competențe dobândite în ciclul inferior și în cel superior de liceu (clasele a IX-a – a XII-a), corelate cu anumite conținuturi parcurse în cele două cicluri liceale:

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
1.1. Utilizarea adecvată a strategiilor și a regulilor de exprimare orală în monolog și în dialog, în vederea realizării unei comunicări corecte, eficiente și personalizate, adaptate unor situații de comunicare diverse	<p>– reguli ale monologului (contactul vizual cu auditoriul; raportarea la reacțiile auditoriului și în condiții de examinare), tehnici de construire a monologului; tipuri de monolog: povestire/relatare orală, descriere orală, monolog informativ, monolog argumentativ, exprimarea orală a reacțiilor și a opiniilor privind texte literare și nonliterare, filme artistice și documentare, spectacole de teatru, expoziții de pictură etc.; adecvarea la situația de comunicare (auditoriu, context) și la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.)</p> <p>– reguli și tehnici de construire a dialogului (atenția acordată partenerului, preluarea/redarea cuvântului la momentul oportun, dozarea participării la dialog etc.); tipuri: conversația, discuția argumentativă, interviul (interviul publicistic, interviul de angajare); adecvarea la situația de comunicare (partener, context etc.) și la scopul comunicării (informare, argumentare/persuasiune etc.); argumentare și contraargumentare în dialog</p> <p>– stilurile funcționale adecvate situației de comunicare</p> <p>– rolul elementelor verbale, paraverbale și nonverbale în</p>

Competențe specifice	Conținuturi asociate
	<ul style="list-style-type: none"> – stilurile funcționale adecvate situației de comunicare – rolul elementelor verbale, paraverbale și nonverbale în comunicarea orală: privire, gestică, mimică, spațiul dintre persoanele care comunică, tonalitate, ritmul vorbirii etc.
1.2. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare și a formelor exprimării scrise compatibile cu situația de comunicare în elaborarea unor texte diverse	<ul style="list-style-type: none"> – reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerința de redactare, adecvare stilistică, așezare în pagină, lizibilitate) – relatarea unei experiențe personale, descriere, povestire, argumentare, știri, anunțuri publicitare, corespondență privată și oficială; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare de intenție, scrisoarea în format electronic (e-mail) – exprimarea reacțiilor și a opiniilor față de texte literare (studiate sau la prima vedere) și nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat, eseu liber/nestructurat – normele citării – normele limbii literare la nivelurile: ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual
1.3. Identificarea particularităților și a funcțiilor stilistice ale limbii în receptarea diferitelor tipuri de mesaje/texte	<ul style="list-style-type: none"> – limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon – expresivitatea în limbajul comun și în limbajul poetic – texte literare (proză, poezie, dramaturgie); texte nonliterare, memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, științifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului – sens denotativ și sensuri conotative
1.4. Receptarea adecvată a sensului/	<ul style="list-style-type: none"> – elemente care înlesnesc sau perturbă receptarea: canalul, codul, contextul

Competențe specifice	Conținuturi asociate
	<ul style="list-style-type: none"> comunicarea orală: privire, gestică, mimică, spațiul dintre persoanele care comunică, tonalitate, ritmul vorbirii etc.
1.2. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare și a formelor exprimării scrise compatibile cu situația de comunicare în elaborarea unor texte diverse	<ul style="list-style-type: none"> – reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerința de redactare, adecvare stilistică, așezare în pagină, lizibilitate) – relatarea unei experiențe personale, descriere, povestire, argumentare, știri, anunțuri publicitare, corespondență privată și oficială; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare de intenție, scrisoarea în format electronic (e-mail) – exprimarea reacțiilor și a opiniilor față de texte literare (studiate sau la prima vedere) și nonliterare, argumentare, rezumat, caracterizare de personaj, analiză, comentariu, sinteză, paralelă, eseu structurat, eseu liber/nestructurat – normele citării – normele limbii literare la nivelurile: ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual
1.3. Identificarea particularităților și a funcțiilor stilistice ale limbii în receptarea diferitelor tipuri de mesaje/texte	<ul style="list-style-type: none"> – limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon – expresivitatea în limbajul comun și în limbajul poetic – texte literare (proză, poezie, dramaturgie); texte nonliterare, memorialistice, epistolare, jurnalistice, juridic-administrative, științifice, argumentative, mesaje din domeniul audio-vizualului – sens denotativ și sensuri conotative – calitățile generale și particulare ale stilului: claritate, proprietate, concizie, precizie, puritate, corectitudine, variație stilistică, simetrie, naturalețe, cursivitate, eufonie

Competențe specifice	Conținuturi asociate
sensurilor unui mesaj transmis prin diferite tipuri de texte orale sau scrise	– ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr – scopul comunicării: informare, delectare, divertisment etc. – reacțiile receptorului: cititor, ascultător
1.5. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în producerea și în receptarea diverselor texte orale și scrise, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului	– componentele și funcțiile actului de comunicare – niveluri ale receptării și producerii textelor orale și scrise: fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual, nonverbal și paraverbal – normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual – tipuri textuale și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ – discursul politic, discursul publicistic – rolul verbelor în narațiune; rolul adjectivelor în descriere – rolul formulelor de adresare, de inițiere, de menținere și de închidere a contactului verbal în monolog și în dialog

2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.1. Identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate sau în texte la prima vedere	– temă, motiv/motive identificat(e) în texte, viziune despre lume – genuri literare: epic, liric, dramatic – modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare, aparținând unor genuri sau epoci diferite

Competențe specifice	Conținuturi asociate
1.4. Receptarea adecvată a sensului/sensurilor unui mesaj transmis prin diferite tipuri de texte orale sau scrise	– elemente care înlesnesc sau perturbă receptarea: canalul, codul, contextul – ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr – scopul comunicării: informare, delectare, divertisment etc. – reacțiile receptorului: cititor, ascultător
1.5. Utilizarea adecvată a achizițiilor lingvistice în producerea și în receptarea diverselor texte orale și scrise, cu explicarea rolului acestora în construirea mesajului	– componentele și funcțiile actului de comunicare – niveluri ale receptării și producerii textelor orale și scrise: fonetic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual, nonverbal și paraverbal – normele limbii literare la toate nivelurile: fonetic, ortoepic, ortografic și de punctuație, morfosintactic, lexico-semantic, stilistico-textual – tipuri textuale și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ – discursul politic, discursul publicistic – rolul verbelor în narațiune; rolul adjectivelor în descriere – rolul formulelor de adresare, de inițiere, de menținere și de închidere a contactului verbal în monolog și în dialog

2. Utilizarea adecvată a strategiilor de comprehensiune și de interpretare, a modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea textelor literare și nonliterare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.1. Identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate sau în texte la prima vedere	– temă, motiv/motive identificat(e) în texte, viziune despre lume – genuri literare: epic, liric, dramatic – modul de reflectare a unei idei sau a unei teme în mai multe opere literare, aparținând unor genuri sau epoci diferite

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.2. Identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ	<ul style="list-style-type: none"> – particularități ale construcției subiectului în textele narative – particularități ale compoziției în textele narative: incipit, final, episoade/secvențe narative, tehnici narative – instanțele comunicării în textul narativ – construcția personajelor; modalități de caracterizare a personajului; tipuri de personaje – tipuri de perspectivă narativă – specii epice: basm cult, nuvelă, roman – registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului – stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber
2.3. Identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic	<ul style="list-style-type: none"> – particularități ale construcției subiectului în textul dramatic – particularități ale compoziției textului dramatic – modalități de caracterizare a personajelor – registre stilistice, limbajul personajelor, notațiile autorului – specii dramatice: comedia – un text dramatic postbelic – creație dramatică și spectacol – cronica de spectacol
2.4. Identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul poetic	<ul style="list-style-type: none"> – titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență: motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică – sugestie și ambiguitate – imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie – poezie epică, poezie lirică – instanțele comunicării în textul poetic
2.5. Compararea unor viziuni despre lume, despre condiția umană sau despre artă reflectate în texte literare, nonliterare sau în alte arte	<ul style="list-style-type: none"> – viziune despre lume, teme și motive, concepții despre artă, sensuri multiple ale textelor literare – limbajul literaturii, limbajul cinematografic, limbajul picturii; limbajul muzicii (pentru proba orală)

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.2. Identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ	<ul style="list-style-type: none"> – particularități ale construcției subiectului în textele narative – particularități ale compoziției în textele narative: incipit, final, episoade/secvențe narative, tehnici narative – instanțele comunicării în textul narativ – construcția personajelor; modalități de caracterizare a personajului; tipuri de personaje – tipuri de perspectivă narativă – specii epice: basm cult, nuvelă, roman – registre stilistice, limbajul personajelor, limbajul naratorului – stilul direct, stilul indirect, stilul indirect liber
2.3. Identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic	<ul style="list-style-type: none"> – particularități ale construcției subiectului în textul dramatic – particularități ale compoziției textului dramatic – modalități de caracterizare a personajelor – registre stilistice, limbajul personajelor, notațiile autorului – specii dramatice: comedia, drama – un text dramatic postbelic – creație dramatică și spectacol – cronica de spectacol
2.4. Identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul poetic	<ul style="list-style-type: none"> – titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență: motiv poetic, laitmotiv, simbol central, idee poetică – sugestie și ambiguitate – imaginar poetic, figuri semantice (tropi); elemente de prozodie – poezie epică, poezie lirică – instanțele comunicării în textul poetic
2.5. Compararea unor viziuni despre lume, despre condiția umană sau despre artă reflectate în texte literare, nonliterare sau în alte arte	<ul style="list-style-type: none"> – viziune despre lume, teme și motive, concepții despre artă, sensuri multiple ale textelor literare – limbajul literaturii, limbajul cinematografic, limbajul picturii; limbajul muzicii (pentru proba orală)

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.6. Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori și a propriei experiențe de lectură	– lectură critică: elevii evaluează ceea ce au citit; lectură creativă: elevii extrapolează, caută interpretări personale, prin raportări la propria sensibilitate, experiența de viață și de lectură

3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
3.1. Identificarea și explicarea relațiilor dintre operele literare și contextul cultural în care au apărut acestea	– trăsături ale curentelor culturale/literare reflectate în textele literare studiate sau în texte la prima vedere
3.2. Construirea unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului cultural românesc, prin integrarea și relaționarea cunoștințelor asimilate	– curente culturale/literare în secolele XVII – XVIII: umanismul și iluminismul – perioada modernă: a. secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada pașoptistă; criticismul junimist) b. curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul) c. perioada interbelică (orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman: psihologic și al experienței; poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune; curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism; identitate culturală în context european) d. perioada postbelică (romanul postbelic, poezia în perioada postbelică, teatrul în perioada postbelică; curente culturale/literare: postmodernismul)

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.6. Interpretarea textelor studiate sau la prima vedere prin prisma propriilor valori și a propriei experiențe de lectură	– lectură critică: elevii evaluează ceea ce au citit; lectură creativă: elevii extrapolează, caută interpretări personale, prin raportări la propria sensibilitate, experiența de viață și de lectură

3. Punerea în context a textelor studiate prin raportare la epocă sau la curente culturale/literare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
3.1. Identificarea și explicarea relațiilor dintre operele literare și contextul cultural în care au apărut acestea	– trăsături ale curentelor culturale/literare reflectate în textele literare studiate sau în texte la prima vedere
3.2. Construirea unei viziuni de ansamblu asupra fenomenului cultural românesc, prin integrarea și relaționarea cunoștințelor asimilate	– fundamente ale culturii române (originile și evoluția limbii române) – perioada veche (formarea conștiinței istorice) – curente culturale/literare în secolele XVII – XVIII: umanismul și iluminismul – perioada modernă: a. secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (perioada pașoptistă; România, între Occident și Orient ; criticismul junimist) b. curente culturale/literare în secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea (romantismul, realismul, simbolismul, prelungiri ale romantismului și clasicismului) c. perioada interbelică (orientări tematice în romanul interbelic, tipuri de roman: psihologic și al experienței; poezia interbelică, diversitate tematică, stilistică și de viziune; curente culturale/literare în perioada interbelică: modernism, tradiționalism; orientări avangardiste , identitate culturală în context european)

4. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
4.1. Identificarea structurilor argumentative în texte literare și nonliterare studiate sau la prima vedere	– construcția textului argumentativ; rolul conectorilor în argumentare, structuri și tehnici argumentative în texte literare și nonliterare, scrise sau orale – logica și coerența mesajului argumentativ
4.2. Argumentarea unui punct de vedere față de o problemă pusă în discuție	– verbe evaluative, adverbe de mod/predicative ca mărci ale subiectivității evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare – construcția discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative, eseul argumentativ
4.3. Compararea și evaluarea unor argumente diferite, pentru formularea unor judecăți proprii	– interpretări și judecăți de valoare exprimate în critica și în istoria literară – eseul structurat, eseul liber

III. PRECIZĂRI PRIVIND CONȚINUTURILE PROGRAMEI

a. LITERATURĂ

Autori canonici:

- Mihai Eminescu
- Ion Creangă
- I.L. Caragiale
- Titu Maiorescu
- Ioan Slavici
- G. Bacovia
- Lucian Blaga
- Tudor Arghezi
- Ion Barbu
- Mihail Sadoveanu
- Liviu Rebreanu
- Camil Petrescu
- G. Călinescu
- E. Lovinescu
- Marin Preda
- Nichita Stănescu
- Marin Sorescu.

Notă. Conform programei școlare în vigoare, examenul nu implică studiul monografic al scriitorilor canonici, ci studiarea a cel puțin unui text din opera acestora. Textele literare la prima

Competențe specifice	Conținuturi asociate
	d. perioada postbelică (tipuri de roman în perioada postbelică, un roman scris între 1960 și 1980, un roman scris după 1980 ; poezia în perioada postbelică; teatrul în perioada postbelică; curentele culturale/literare: postmodernismul) – curențe culturale/literare românești în context european

4. Argumentarea în scris și oral a unor opinii în diverse situații de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi asociate
4.1. Identificarea structurilor argumentative în texte literare și nonliterare studiate sau la prima vedere	– construcția textului argumentativ; rolul conectorilor în argumentare, structuri și tehnici argumentative în texte literare și nonliterare, scrise sau orale – logica și coerența mesajului argumentativ
4.2. Argumentarea unui punct de vedere față de o problemă pusă în discuție	– verbe evaluative, adverbe de mod/predicative ca mărci ale subiectivității evaluative, cuvinte cu rol argumentativ, structuri sintactice în argumentare – construcția discursului argumentativ: structuri specifice, conectori, tehnici argumentative, eseul argumentativ
4.3. Compararea și evaluarea unor argumente diferite, pentru formularea unor judecăți proprii	– textul critic (recenzia, cronică literară, eseul, studiul critic) în raport cu textul discutat – interpretări și judecăți de valoare exprimate în critica și în istoria literară – eseul structurat, eseul liber

III. PRECIZĂRI PRIVIND CONȚINUTURILE PROGRAMEI

a. LITERATURĂ

Autori canonici:

- Mihai Eminescu
- Ion Creangă
- I.L. Caragiale
- Titu Maiorescu
- Ioan Slavici
- G. Bacovia
- Lucian Blaga
- Tudor Arghezi
- Ion Barbu

vedere pot aparține atât autorilor canonici, cât și altor autori studiați.

Pentru proba scrisă, elevii trebuie să studieze în mod aprofundat cel puțin numărul minim de texte prevăzute în programa școlară, aparținând autorilor canonici sau prozei narative, poeziei sau dramaturgiei românești despre care să poată redacta un eseu structurat, un eseu liber sau un eseu argumentativ, în care să aplice conceptele de istorie și de teorie literară (perioade, curente literare/culturale, elemente de analiză tematică, structurală și stilistică) menționate în prezenta programă.

Tematica studiilor de caz și a dezbaterilor din programele școlare, regăsită în programa de examen, poate fi valorificată în cadrul probelor orale și scrise, prin solicitarea argumentării unor opinii sau judecăți de valoare pe marginea acestora.

b. LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Conținuturile de mai jos vizează:

– aplicarea, în diverse situații de comunicare, a normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexico-semantice;
– aplicarea cunoștințelor de limbă, inclusiv a celor dobândite în ciclul gimnazial, în exprimarea corectă și în receptarea textelor studiate sau la prima vedere.

Niveluri de constituire a mesajului

Nivelul fonetic

– pronunții corecte/incorecte ale neologismelor;
hiat, diftong, triftong; accentul
– cacofonia; hipercorectitudinea
– pronunțare/lectura nuanțată a enunțurilor (ton, pauză, intonație)

Nivelul lexico-semantic

– variante lexicale; câmpuri semantice
– erori semantice: pleonasmul, tautologia, confuzia paronimică
– derivate și compuse (prefixe, sufixe, prefixoide, sufixoide), schimbarea categoriei gramaticale
– relații semantice (polisemie; sinonimie, antonimie, omonimie)
– sensul corect al cuvintelor (în special al neologismelor)
– unități frazeologice (locuțiuni și expresii)
– câmpuri semantice și rolul acestora în interpretarea mesajelor scrise și orale
– sensul cuvintelor în context; sens denotativ și sens conotativ

Nivelul morfosintactic

– forme flexionare ale părților de vorbire (pluralul substantivelor, articularea substantivelor, forme cazuale; forme flexionare ale verbului; adjective fără grade de comparație;

- Mihail Sadoveanu
- Liviu Rebreanu
- Camil Petrescu
- G. Călinescu
- E. Lovinescu
- Marin Preda
- Nichita Stănescu
- Marin Sorescu.

Notă. Conform programei școlare în vigoare, examenul nu implică studiul monografic al scriitorilor canonici, ci studierea a cel puțin unui text din opera acestora. Textele literare la prima vedere pot aparține atât autorilor canonici, cât și altor autori studiați.

Pentru proba scrisă, elevii trebuie să studieze în mod aprofundat cel puțin numărul minim de texte prevăzute în programa școlară, aparținând autorilor canonici sau prozei narative, poeziei sau dramaturgiei românești despre care să poată redacta un eseu structurat, un eseu liber sau un eseu argumentativ, în care să aplice conceptele de istorie și teorie literară (perioade, curente literare/culturale, elemente de analiză tematică, structurală și stilistică) menționate în prezenta programă. Tematica studiilor de caz și a dezbaterilor din programele școlare, regăsită în programa de examen, poate fi valorificată în cadrul probelor orale și scrise, prin solicitarea argumentării unor opinii sau judecăți de valoare pe marginea acestora.

b. LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Conținuturile de mai jos vizează:

– aplicarea, în diverse situații de comunicare, a normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexico-semantice;
– aplicarea cunoștințelor de limbă, inclusiv a celor dobândite în ciclul gimnazial, în exprimarea corectă și în receptarea textelor studiate sau la prima vedere.

Niveluri de constituire a mesajului

Nivelul fonetic

– pronunții corecte/incorecte ale neologismelor;
hiat, diftong, triftong; accentul
– cacofonia; hipercorectitudinea
– pronunțare/lectura nuanțată a enunțurilor (ton, pauză, intonație)

Nivelul lexico-semantic

– variante lexicale; câmpuri semantice
– erori semantice: pleonasmul, tautologia, confuzia paronimică
– derivate și compuse (prefixe, sufixe, prefixoide, sufixoide), schimbarea categoriei gramaticale
– relații semantice (polisemie; sinonimie, antonimie, omonimie)
– sensul corect al cuvintelor (în special al neologismelor)
– unități frazeologice (locuțiuni și expresii)
– câmpuri semantice și rolul acestora în

numerale etc.); valori expresive ale părților de vorbire; mijloace lingvistice de realizare a subiectivității vorbitorului

- elemente de acord gramatical (între predicat și subiect – acordul logic, acordul prin atracție; acordul atributului cu partea de vorbire determinată)
- elemente de relație (prepoziții, conjuncții, pronume/adjective pronominale relative, adverbe

Nivelul ortografic și de punctuație

- norme ortografice și de punctuație în constituirea mesajului scris (scrierea corectă a cuvintelor, scrierea cu majusculă, despărțirea cuvintelor în silabe, folosirea corectă a semnelor de ortografie și de punctuație)
- rolul semnelor ortografice și de punctuație în înțelegerea mesajelor scrise

Nivelul stilistico-textual

- registre stilistice (standard, colocvial, specializat etc.) adecvate situației de comunicare
- coerență și coeziune în exprimarea orală și scrisă
- tipuri de texte și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ
- stiluri funcționale adecvate situației de comunicare
- limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon
- stil direct, stil indirect, stil indirect liber
- rolul figurilor de stil și al procedeelor artistice în constituirea sensului
- rolul elementelor arhaice și regionale în receptarea mesajelor

NOTĂ: Programa de examen este realizată în conformitate cu prevederile programelor școlare în vigoare. Subiectele pentru examenul din anul 2021 se elaborează în baza prevederilor prezentei programe. Conform Adreselor M.Ed.C. nr. 48.871/23 noiembrie 2005 și nr. 31.641/3 mai 2006, începând cu anul școlar 2006 – 2007, „respectarea normelor prevăzute în ediția a II-a a Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM²) este obligatorie [...] la Bacalaureat, în cadrul cărora elevii vor face dovada cunoașterii acestora, fiind evaluați ca atare”.

interpretarea mesajelor scrise și orale

- sensul cuvintelor în context; sens denotativ și sens conotativ

Nivelul morfosintactic

- forme flexionare ale părților de vorbire (pluralul substantivelor, articularea substantivelor, forme cazuale; forme flexionare ale verbului; adjective fără grade de comparație; numerale etc.); valori expresive ale părților de vorbire; mijloace lingvistice de realizare a subiectivității vorbitorului
- elemente de acord gramatical (între predicat și subiect – acordul logic, acordul prin atracție; acordul atributului cu partea de vorbire determinată)
- elemente de relație (prepoziții, conjuncții, pronume/adjective pronominale relative, adverbe relative)

Nivelul ortografic și de punctuație

- norme ortografice și de punctuație în constituirea mesajului scris (scrierea corectă a cuvintelor, scrierea cu majusculă, despărțirea cuvintelor în silabe, folosirea corectă a semnelor de ortografie și de punctuație)
- rolul semnelor ortografice și de punctuație în înțelegerea mesajelor scrise

Nivelul stilistico-textual

- registre stilistice (standard, colocvial, specializat etc.) adecvate situației de comunicare
- coerență și coeziune în exprimarea orală și scrisă
- tipuri de texte și structura acestora: narativ, descriptiv, informativ, argumentativ
- stiluri funcționale adecvate situației de comunicare
- limbaj standard, limbaj literar, limbaj colocvial, limbaj popular, limbaj regional, limbaj arhaic; argou, jargon
- stil direct, stil indirect, stil indirect liber
- rolul figurilor de stil și al procedeelor artistice în constituirea sensului
- rolul elementelor arhaice și regionale în receptarea mesajelor

NOTĂ: Programa de examen este realizată în conformitate cu prevederile programelor școlare în vigoare. Subiectele pentru examenul din anul 2021 se elaborează în baza prevederilor prezentei programe. Conform Adreselor M.Ed.C. nr. 48.871/23 noiembrie 2005 și nr. 31.641/3 mai 2006, începând cu anul școlar 2006 – 2007, „respectarea normelor prevăzute în ediția a II-a a Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM²) este obligatorie [...] la Bacalaureat, în cadrul cărora elevii vor face dovada cunoașterii acestora, fiind evaluați ca atare”.

Lista temelor abordate

În cadrul subiectelor al II-lea și al III-lea

- Varianta 1 (*)** Subiectul al II-lea: *Rugăciune* de Octavian Goga (fragment) – semnificația textului; Subiectul al III-lea, eseu: *formarea conștiinței istorice în cultura română*. Textul literar ales: *Letopisețul Țării Moldovei* de Grigore Ureche
- Varianta 2** Subiectul al II-lea: *Flori de mucigai* de Tudor Arghezi (fragment) – semnificația textului; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un basm studiat*. Textul literar ales: *Povestea lui Harap-Alb* de Ion Creangă (Harap-Alb)
- Varianta 3** Subiectul al II-lea: *Evocare* – semnificația textului și evidențierea a două dintre înnoirile liricii postbelice întâlnite în creația lui Nichita Stănescu; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje dintr-un basm aparținând lui Ion Creangă*. Textul literar ales: *Povestea lui Harap-Alb* (Harap-Alb – Spânul)
- Varianta 4** Subiectul al II-lea: Lucian Blaga, *În marea trecere* (fragment) – evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat aparținând lui Ioan Slavici*. Textul literar ales: *Moara cu noroc* (Ghiță)
- Varianta 5** Subiectul al II-lea: Ion Pillat, *Maica și pruncul* – argumentare, pe baza a două trăsături, a caracterului tradiționalist al poeziei; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje dintr-un text narativ studiat aparținând lui Ioan Slavici*. Textul literar ales: *Moara cu noroc* (Ghiță – Lică Sămădăul)
- Varianta 6** Subiectul al II-lea: Robert Șerban, *Noaptea trecută* – evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice; Subiectul al III-lea, eseu: *trăsăturile realismului reflectate într-un text narativ studiat aparținând lui Ioan Slavici*. Textul literar ales: *Moara cu noroc*
- Varianta 7** Subiectul al II-lea: Mihai Eminescu, *Memento mori* (fragment) – evidențierea a două aspecte ale imaginarului poetic romantic; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un roman studiat, aparținând lui Liviu Rebreanu*. Textul literar ales: *Ion* (Ion)
- Varianta 8** Subiectul al II-lea: Vasile Alecsandri, *Legenda ciocârliei* (fragment) – prezentarea a două trăsături ale descrierii artistice de tip portret identificate în text; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje dintr-un roman realist aparținând lui Liviu Rebreanu*. Textul literar ales: *Ion* (Ion – Ana)
- Varianta 9** Subiectul al II-lea: Marin Sorescu, *Vis* – evidențierea caracterului de artă poetică; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Mihail Sadoveanu*. Textul literar ales: *Baltagul* (Gheorghiuță)
- Varianta 10** Subiectul al II-lea: G. Bacovia, *Meridian* – evidențierea a două trăsături ale simbolismului; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje dintr-un roman al experienței studiat*. Textul literar ales: *Maitreyi* de Mircea Eliade (Maitreyi – Allan)

- Varianta 11** Subiectul al II-lea: Marin Sorescu, *Perspectivă* – semnificația textului; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un roman studiat, aparținând lui Camil Petrescu*. Textul literar ales: *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* (Ștefan Gheorghidiu)
- Varianta 12** Subiectul al II-lea: Demostene Botez, *Spleen de duminică* – evidențierea a două trăsături ale simbolismului; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje dintr-un roman de Camil Petrescu*. Textul literar ales: *Patul lui Procust* (Fred – Ladima)
- Varianta 13** Subiectul al II-lea: Mihai Eminescu, *Prin negre crengi de brad ...* – trăsături romantice; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un roman studiat, aparținând lui G. Călinescu*. Textul literar ales: *Enigma Otiliei* (Otilia)
- Varianta 14** Subiectul al II-lea: Ileana Mălăncioiu, *Joc* – semnificația textului; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje dintr-un roman, aparținând lui G. Călinescu*. Textul literar ales: *Enigma Otiliei* (Felix – Otilia)
- Varianta 15** Subiectul al II-lea: G. Bacovia, *Toamna murind* – evidențierea a două dintre principiile esteticii simboliste; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un roman studiat, aparținând lui Marin Preda*. Textul literar ales: *Moromeții* (Ilie Moromete)
- Varianta 16** Subiectul al II-lea: Ion Pillat, *Brumărel* – două trăsături ale poeziei tradiționaliste interbelice; Subiectul al III-lea, eseu: *particularități realiste ale unui roman studiat, aparținând lui Marin Preda*. Textul literar ales: *Moromeții*
- Varianta 17 (*)** Subiectul al II-lea: Matei Vișniec, *Uluitor de frumoasă era ea* – evidențierea relației dintre expresia artistică și conținut; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje într-un roman studiat, publicat după anul 1980*. Textul literar ales: *Toate bufnițele* de Filip Florian (Lucian – Emil Stratin)
- Varianta 18** Subiectul al II-lea: Lucian Blaga, *Luntrea lui Charon* (fragment) – semnificația textului și evidențierea a două trăsături ale prozei subiective; Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre lume reflectate într-un text poetic romantic studiat*. Textul literar ales: *Scrisoarea I* de Mihai Eminescu
- Varianta 19** Subiectul al II-lea: Viorel Marineasa în dialog cu Robert Șerban, *Prozator din silă* (fragment) – semnificația și evidențierea a două trăsături ale textelor memorialistice (interviu); Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre lume reflectate într-un text poetic studiat, aparținând lui Mihai Eminescu*. Textul literar ales: *Lucașfărul*
- Varianta 20 (*)** Subiectul al II-lea: Urmuz, *Pâlnia și Stamate* (fragment); – semnificația textului și evidențierea a două trăsături ale avangardismului Subiectul al III-lea, eseu: *particularități ale perioadei „prelungiri ale romantismului și clasicismului” reflectate într-un text poetic studiat*. Textul literar ales: *Rușăciune* de Octavian Goga
- Varianta 21** Subiectul al II-lea: Ioan Slavici, *Mara* (fragment) – evidențierea unei particularități realiste a construcției personajelor; Subiectul al III-lea, eseu: *trăsăturile tradiționalismului interbelic reflectate într-un text poetic studiat, aparținând lui Vasile Voiculescu*. Textul literar ales: *În grădina Ghetsemani*

- Varianta 22** Subiectul al II-lea: Katherine Mansfield, *Jurnal trist* (fragment) – un punct de vedere despre semnificația textului; Subiectul al III-lea: *particularități simboliste ale unui text poetic studiat, aparținând lui G. Bacovia*. Textul literar ales: *Plumb*
- Varianta 23** Subiectul al II-lea: Mircea Eliade, *Memorii* (fragment) – evidențierea trăsăturilor textului de tip memorialistic; Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre artă reflectate într-un text poetic studiat, aparținând lui Lucian Blaga*. Textul literar ales: *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*
- Varianta 24** Subiectul al II-lea: *Corespondență* Mihai Eminescu – Veronica Micle (fragment) – punct de vedere pro sau contra publicării unor documente personale (însemnări diverse, scrisori etc.), după moartea autorului și fără permisiunea anterioară a acestuia; Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre artă reflectate într-un text poetic studiat, aparținând lui Tudor Arghezi*. Textul literar ales: *Testament*
- Varianta 25** Subiectul al II-lea: Radu Paraschivescu, *Ghidul nesimțitului. Telefonul mobil, zis și celular, zis și portabil* (fragment) – o argumentare susținută pe baza valorilor și convingerilor personale; Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre artă reflectate într-un text poetic studiat, aparținând lui Ion Barbu*. Textul literar ales: *Joc secund*
- Varianta 26** Subiectul al II-lea: Ion Creangă, *Dănilă Prepeleac* (fragment) – semnificația textului și evidențierea a două trăsături ale realismului; Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre lume reflectate într-un text poetic studiat, aparținând lui Ion Barbu*. Textul literar ales: *Riga Crypto și lapona Enigel*
- Varianta 27** Subiectul al II-lea: I.L. Caragiale, *O noapte furtunoasă* (fragment) – trăsături ale textului dramatic; Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre artă reflectate într-un text poetic studiat, aparținând lui Nichita Stănescu*. Textul literar ales: *Lecția despre cub*
- Varianta 28** Subiectul al II-lea: G. Călinescu, *Enigma Otiliei* (fragment) – semnificația textului; Subiectul al III-lea, eseu: *tema și viziunea despre lume reflectate într-un text poetic studiat, aparținând lui Nichita Stănescu*. Textul literar ales: *Necuvintele*
- Varianta 29** Subiectul al II-lea: Hortensia Papadat-Bengescu, *Drumul ascuns* (fragment) – semnificația textului; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-o comedie studiată*. Textul literar ales: *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale (Zaharia Trahanache)
- Varianta 30** Subiectul al II-lea: Marin Preda, *Moromeții* (fragment) – semnificația textului; Subiectul al III-lea, eseu: *relația dintre două personaje dintr-o comedie studiată*. Textul literar ales: *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale (Ștefan Tipătescu – Zoe)
- Varianta 31 (*)** Subiectul al II-lea: Titu Maiorescu, *Prefață la ediția de la 1874 a volumului „Critice”* (fragment) – punct de vedere despre semnificația textului; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-o dramă studiată*. Textul literar ales: *Suflete tari* de Camil Petrescu (Andrei Pițraru)

Varianta 32 Subiectul al II-lea: text publicistic, *Noile media vs. bătrânul mediu* – punct de vedere pro sau contra ideilor din text; Subiectul al III-lea, eseu: *particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un text dramatic postbelic studiat*. Textul literar ales: *Iona* de Marin Sorescu (*Iona*)

Varianta 33 Subiectul al II-lea: Nichita Stănescu, *Lección despre cerc* – semnificația textului; Subiectul al III-lea, eseu: *ideologia promovată de revista „Dacia literară” și modul cum se reflectă aceasta într-o operă literară studiată*. Textul literar ales: *Alexandru Lăpușneanu* de Costache Negruzzi

Varianta 34 Subiectul al II-lea: Vasile Voiculescu, *Sonet CLXXXIII* – trăsături ale tradiționalismului interbelic; Subiectul al III-lea, eseu: *criticismul junimist*

Varianta 35 Subiectul al II-lea: Emil Botta, *Un dor fără sațiu* – trăsături ale genului liric; Subiectul al III-lea, eseu: *direcția modernistă promovată de E. Lovinescu în cultura română*

Variantele marcate (*) se adresează elevilor de la profilurile *umanist* și *pedagogic*.

PARTEA I

**Aplicații
corelate competențelor
din programa de bacalaureat**

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ:

1.2. Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare și a formelor exprimării scrise, compatibile cu situația de comunicare în elaborarea unor texte diverse

CONȚINUT:

Reguli generale în redactare (structurarea textului, adecvarea la cerința de redactare, adecvare stilistică, așezare în pagină, lizibilitate)

Activitate. Lucrați în clasă pe grupe.

Grupa I. Aveți în vedere următoarele noțiuni (prezentate alfabetic) ce reprezintă elemente de conținut ale unui text: *ansamblu, argument, caracteristică, concluzie, contraargument, desfășurarea acțiunii, detaliu, deznodământ, expozițiune, fundal, ilustrare/exemplu, intrigă, ipoteză, prim-plan, punct culminant.*

Completați tabelul de mai jos astfel:

1. Scrieți în prima coloană care sunt cele trei tipuri de texte vizate de noțiunile de mai sus.
2. Dispuneți pe fiecare linie elementele de conținut de mai sus în succesiunea adecvată tipului de text.
3. Prezentați modul de rezolvare și evaluați-vă în funcție de feedbackul primit de la colegi și de la profesor.

Tipul de text	1.	2.	3.	4.	5.

Grupa a II-a. Fragmentele de mai jos sunt părțile unei descrieri din *Cartea Oltului* de Geo Bogza, reprezentând imaginea în mișcare a unei tinere femei.

- a. *Ca un astru desprins din haos, el crește, se apropie, devine tot mai vizibil, își adaugă cercuri și linii, închegându-se într-o surprinzătoare imagine.*
- b. *Încă o clipă, și, sub pălăria ei de pai, o femeie se iveauă din lanurile de grâu, purtată de un ritm lăuntric, neistovit și pur. Neantul, care domnise de la o margine la alta a zării, e spulberat de un pas ce abia atinge țărâna.*
- c. *Pălăria largă, cu panglica neagră pe spate, îi adumbrește chipul, dar, pe sub marginile ei, părul de culoarea inului alunecă, de la tâmpile spre ceafă, în șuvițe domoale și moi, ca tot atâtea valuri de luminoasă feminitate.*
- d. *Undeva, departe, în tremurul orizontului, un punct se pune în mișcare și, odată cu el, totul se schimbă în univers.*

- e. *Ușor, plutind aproape, tânăra femeie vine spre Olt, călcând în pulbere ca pe un covor. Un foșnet ca de trestie o însoțește, întregindu-i în auz desăvârșirea ființei.*
1. Propuneți o reorganizare a acestor fragmente, astfel încât să obțineți o structurare coerentă a textului, adecvată unei descrieri.
 2. Prezentați modul în care ați reorganizat fragmentele, precizând elementele din text care v-au oferit indicii pentru rezolvarea cerinței. Evaluați-vă în funcție de feedbackul primit de la colegi și de la profesor.

Grupa a III-a. Textul de mai jos a fost organizat de autorul lui (Bogdan M., clasa a XII-a) în patru paragrafe.

Ideea de a nu mai învăța la școală scrisul de mână și de a trece direct la scrierea digitală, pentru a face economie de timp și de efort, mi se pare greșită. Asta mai întâi pentru că, așa cum reiese din studiile psihologilor, scrisul de mână este un exercițiu foarte bun pentru dezvoltarea atenției, a concentrării și a răbdării, care sunt calități esențiale pentru aproape orice activitate, mai ales pentru învățare, inclusiv pentru a învăța să scrii corect din punct de vedere ortografic și gramatical. În plus, specialiștii au demonstrat că scrisul de mână activează regiunile din ambele emisfere cerebrale unde sunt situați centrii limbajului, ai memoriei, ai organizării mentale și pune creierul în situația de a face conexiuni, îl ajută să învețe să structureze informațiile. Așadar, faptul că scrisul de mână e mai lent decât cel digital e un câștig, pentru că acest mod de a scrie ne ajută de fapt să învățăm mai eficient, să facem conexiuni și să organizăm mai bine ideile pe care vrem să le comunicăm.

1. Identificați cele patru paragrafe, având în vedere structurarea specifică a textului argumentativ: ipoteza, argumentele, concluzia.
2. Titlul propus de autor este *Festina lente!*. Justificați adecvarea lui la conținutul textului.
3. Prezentați modul de rezolvare, precizând elementele din text care v-au oferit indicii pentru rezolvarea cerinței. Evaluați-vă în funcție de feedbackul primit de la colegi și de la profesor.

Grupa a IV-a. Aveți în vedere următoarele elemente implicate în redactarea unui text: **a.** elemente de conținut: analiză, argumente, citate, comentarii, definiție, detalii, emoții, evenimente, evocare, exemple, explicații, fapte, ilustrări, impresii, informații, interpretări, întâmplări, sentimente/emoții, trăsături/caracteristici; **b.** elemente privind structura/organizarea textului: dimensiunea textului, introducere/formulă de introducere, ipoteză, concluzie, așezare în pagină, încheiere/formulă de încheiere; **c.** tipul de text: argumentare/eseu argumentativ, descriere, dialog, narațiune; **d.** limbajul, registre stilistice: colocvial, cult, expresivitate, mărci ale adresării directe, obiectivitate, oral, oficial.

1. Notați din lista de mai sus elementele vizate în formularea următoarelor cerințe:
 - a. *Prezintă, într-un text de 200 – 250 de cuvinte, portretul unei persoane/personalități pe care o consideri un model. Justifică-ți alegerea.*
 - b. *Imaginează un interviu de 10 – 12 replici, care ar putea servi ca documentare pentru studiul de caz Literatura aservită ideologiei comuniste.*

- c. *Ilustrează, într-un text de 250 – 300 de cuvinte intitulat O pagină din jurnalul bunicii/bunicului, structura povestirii în ramă.*
 - d. *Redactează o scrisoare adresată președintelui unei ONG în care să-ți exprimi dorința de a participa ca voluntar în cadrul unui proiect al organizației.*
 - e. *Scrive un eseu de minimum 400 de cuvinte în care să prezinți particularități ale unui basm cult studiat.*
 - f. *Redactează un text de minimum 150 de cuvinte în care să-ți exprimi opinia privind rolul activităților de voluntariat în formarea tinerilor.*
2. Prezentați modul de rezolvare, precizând elementele din cerințele date care v-au oferit indicii pentru rezolvare. Evaluați-vă în funcție de feedbackul primit de la colegi și de la profesor.

Timp de lucru: rezolvare – 20 de minute

prezentare, feedback, autoevaluare – 20 de minute

CONȚINUT:

Relatarea unei experiențe personale, descriere, povestire, argumentare, știri, anunțuri publicitare, corespondență privată și oficială; cerere, proces-verbal, curriculum vitae, scrisoare oficială, scrisoare în format electronic (e-mail)

Activitatea 1. Asociază enunțurile de mai jos cu următoarele tipuri de texte scrise de membrii unei echipe de elevi care au derulat un proiect ecologic de creare a unui parc pe un teren viran din apropierea școlii: 1. anunț publicitar, 2. argumentare, 3. cerere, 4. curriculum vitae, 5. descriere, 6. povestire, 7. proces-verbal, 8. relatarea unei experiențe personale, 9. scrisoare oficială, 10. scrisoare în format electronic, 11. știre.

- a. Am avut un sentiment extraordinar când am văzut în acea sâmbătă ploioasă atâția colegi gata de muncă.
- b. Terenul este dezolant: gunoaie, moloz, loc de adunare a câinilor fără stăpân.
- c. După ce m-am văzut cu aprobarea de la Primărie în mână, i-am chemat pe toți să sărbătorim „victoria de etapă”.
- d. ... mai ales că în zonă e foarte mult trafic, deci multă poluare.
- e. Sâmbătă, 3 martie, între orele 9 – 13, elevii Colegiului Național „Constantin Diaconovici Loga” au participat la o acțiune amplă de curățare a terenului viran din spatele școlii.
- f. Nu rata prima întâlnire în *Parcul Constantin Diaconovici Loga!*
- g. Anexez la prezenta acordul Consiliului de Administrație al școlii pentru derularea acestui proiect.
- h. ... încheiat astăzi, 20.02.2018, cu ocazia întrunirii grupului de inițiativă al proiectului *Parcul Constantin Diaconovici Loga*.
- i. Deprinderi, competențe sociale și organizatorice: 2016 – 2018 – Președintele Consiliului Elevilor de la Colegiului Național „Constantin Diaconovici Loga”.
- j. Stimate Domnule Director, Mă adresez D-voastră, în calitate de Președinte al Consiliului Elevilor, la inițiativa unui grup de colegi, pentru a vă solicita

acordul și sprijinul pentru demararea unui proiect în cadrul activităților organizate pentru omagierea Centenarului școlii noastre.

- k. Te rog să redirecționezi acest mesaj către toți cei care crezi că sunt interesați de inițiativa noastră. Baftă la teză! Mișu.

Temp de lucru: 10 minute

Total: 10 puncte

Activitatea II. Lucrați în clasă pe grupe.

Grupa I. Citiți fragmentul din articolul *Tânăra care trăiește patru vieți deodată*, adevărul.ro:

Elevă eminentă în clasa a XII-a a Colegiului Național „Constantin Diaconovici Loga”, Csilla Balint se poate lăuda cu un CV impresionant pentru vârsta ei. Tânăra a fost laureată cu mențiune specială la secțiunea „Elevul anului” din cadrul ediției din 2010 a Galei Premiilor în Educație.

Programul zilnic al Csillei nu este deloc lejer. Eleva este fondatorul organizației nonguvernamentale YouthBank din Timișoara, asociație prin intermediul căreia a ajutat zeci de tineri să-și pună în aplicare proiectele și să ajute, la rândul lor, alți tineri. „Încă din 2009, de când am fondat organizația, am strâns bani de la firme pentru a susține diferite proiecte sociale ale elevilor. Tinerii scriu proiectele pe care ni le trimit. Noi le selecționăm după mai multe criterii și etape de evaluare, după care le oferim banii pentru a-și pune ideile în practică”, a explicat Csilla.

Csilla este și vicepreședinte al Asociației Speologice Prusik Timișoara, în cadrul căreia s-a ocupat de coordonarea mai multor tabere organizate pentru explorarea unor peșteri din țară și de peste hotare.

1. Concepeți împreună și redactați o scrisoare adresată organizației YouthBank în care să solicitați sprijin pentru un proiect social.
2. Prezentați modul de rezolvare și evaluați-vă în funcție de feedbackul primit de la colegi și de la profesor.

Grupa a II-a. Citiți textul următor publicat în revista *Logaritm* a elevilor Colegiului Național „Constantin Diaconovici Loga”.

Speologia! Un sport extrem? Un hobby neobișnuit? Poate fi și una și alta, dar mai întâi de toate e știință.

Oricum am privi-o, nu pare pentru adolescenți de 15 ani, câți aveam eu anul trecut când un afiș lipit pe poarta unei clădiri mi-a atras atenția: „Clubul de speologie Prusik Timișoara organizează cursul de inițiere în speologie”. M-am înscris la curs și am luat parte la toate lecțiile. Am participat la toate excursiile, patru la număr, vizitând astfel aproximativ 20 de peșteri. După terminarea cursului am făcut o cerere pentru a deveni membru al clubului Prusik și astfel am ajuns cel mai tânăr membru al acestui grup. Într-un timp foarte scurt, speologia a devenit hobby-ul meu, activitate pe care o practic cu foarte multă pasiune. Acum sunt membru în Federația Română de Speologie. Doresc ca de acum înainte să vizitez la fel de multe peșteri și să descopăr misterele minunatei lumi subterane ...

Aș fi bucuroasă dacă, citind aceste rânduri, veți deveni curioși și, poate, cine știe, la fel de pasionați ca mine de adâncurile pământului. (Csilla Balint, clasa a X-a)

1. Concepeți împreună și redactați un eseu de aproximativ 150 de cuvinte, în care să vă exprimați opinia în legătură cu implicarea adolescenților în activități cu grad ridicat de risc, cum este speologia.
2. Prezentați modul de rezolvare și evaluați-vă în funcție de feedbackul primit de la colegi și de la profesor.

Grupa a III-a. Priviți fotografia de mai jos (Csilla Balint la 16 ani, într-o explorare speologică).

1. Imaginați-vă că tocmai ați vizitat o peșteră și ați făcut mai multe fotografii. Una dintre acestea este cea din imaginea de mai sus. Concepeți împreună și scrieți o descriere, de maximum 150 de cuvinte, a decorului carstic, în care să prezentați în mod expresiv elemente vizuale, auditive, tactile.
2. Prezentați modul de rezolvare și evaluați-vă în funcție de feedbackul primit de la colegi și de la profesor.

Grupa a IV-a. Priviți fotografia alăturată (Csilla Balint la 16 ani, într-o explorare speologică).

1. Concepeți împreună și scrieți o povestire de aproximativ 150 de cuvinte – narațiune cu focalizare internă – inspirată de imaginea alăturată a tinerei exploratoare.
2. Evaluați-vă în funcție de feedbackul primit de la colegi și de la profesor.

Timp de lucru: rezolvare – 20 de minute
prezentare, feedback, autoevaluare – 20 de minute

Activitatea III. Dorești să obții o slujbă în perioada vacanței de vară.

1. Scrie un *curriculum vitae*, completând formatul de mai jos.

CURRICULUM VITAE

INFORMAȚII PERSONALE:

Nume. Prenume

Adresa

Tel.

e-mail

Sexul | Data nașterii

| Naționalitatea

EDUCAȚIE ȘI FORMARE

20__ - 20__ Absolvent al clasei a VIII-a

Unitatea de învățământ:

20__ - 20__ Elev la

Altele

EXPERIENȚĂ PROFESIONALĂ

COMPETENȚE PERSONALE

Limba(i) maternă(e)

Alte limbi străine cunoscute

ÎNȚELEGERE		VORBIRE		SCRIERE
Ascultare	Citire	Conversație	Discurs oral	

DEPRINDERI, COMPETENȚE SOCIALE ȘI ORGANIZATORICE

COMPETENȚE TEHNICE

ALTE INFORMAȚII

2. Scrie o scrisoare oficială adresată directorului de resurse umane al unei companii, la care dorești să aplici pentru un loc de muncă pe perioada vacanței de vară.

Scrisoarea va conține obligatoriu: datele tale de contact; numele, funcția destinatarului; denumirea și adresa companiei; data. Ai în vedere că nu ești limitat la un conținut standard. Se recomandă să adaptezi textul în funcție de companie și de slujba pentru care aplici.

Timpe de lucru: 30 de minute

Total: 20 de puncte